

УДК 001.891.54-021.55:355.421/.422.:351.743(477)343.391

DOI 10.26697/9786177089000.2017.201

© Городнов В. П., Суконько С. М., Овчаренко В. В., 2017

**Городнов Вячеслав Петрович,
Суконько Сергій Миколайович,****Овчаренко Вячеслав Володимирович**

Національна академія Національної гвардії України

**ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОГО АПАРАТУ
НЕПОВНО ДОСТУПНИХ СИСТЕМ МАСОВОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ
БОЙОВИХ ДІЙ ПІДРОЗДІЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ
УКРАЇНИ З ОЗБРОЄНИМИ ЗЛОЧИНЦЯМИ**

Застосування теореми і методу аналізу груп станів марковських процесів з безперервним часом і дискретними станами дозволило отримати аналітичний опис фінальних ймовірностей для неповно доступної системи масового обслуговування та розширити можливості врахування умов виконання бойових завдань підрозділами Національної гвардії України.

Ключові слова: бойові дії, математичний апарат неповно доступних систем масового обслуговування.

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Відповідно до Закону [1], одним із завдань військових частин Національної гвардії України (НГУ) є охорона важливих державних об'єктів. Особовий склад варті, яка виділяється з цією метою, може бути атакований озброєними злочинцями і тому повинен перебувати в постійній готовності до ведення бою. Високий рівень невизначеності даних про озброєних злочинців затрудняє прогноз їх дій і відповідно планування бойових дій особового складу варті. Можна визначити лише передбачувану область нападу та орієнтовну кількість озброєних злочинців. В свою чергу, військовослужбовці варті, у разі нападу, розміщуються по всій протяжності рубежу блокування і мають обмежену, індивідуальну для кожного військовослужбовця зону обстрілу противника.

Відмічені просторові та інформаційні особливості породжують проблему теорії і практики прогнозу випадкових процесів бойових дій особового складу варті і приводять до необхідності моделювання бою з урахуванням неповної доступності озброєних злочинців для обстрілу військовослужбовцями варті.

Рішення може бути знайдено з використанням марковської моделі неповно доступної системи масового обслуговування (СМО) [2].

Аналіз публікацій (виділення невирішених проблем). Моделювання бойових дій займалися провідні вчені такі як Вентцель Е. С. [3], Ткаченко П. М. [4], Чуєв В. Ю. [5]. Однак застосовані в цих роботах методи аналітико-стохастичного моделювання та динаміки середніх не передбачають врахування зон обстрілу противника, які характеризуються обмеженням та індивідуальністю для кожного бійця і властиві для військовослужбовців варти при вогневому протистоянні озброєним злочинцям.

Мета статті полягає у моделюванні бойових дій підрозділу національної гвардії України з озброєними злочинцями з використання математичного апарату неповно доступних систем масового обслуговування.

Виклад основного матеріалу, обґрунтування результатів дослідження. Особливістю бойового порядку особового складу варти на рубежі блокування є велика розкиданість позицій військовослужбовців по всій протяжності рубежу, різнотипність зон обстрілу противника, що приводить до появи вектора чисел доступності вимог каналам обслуговування $\{m_i\}$ і ускладнює застосування одномірних моделей.

З метою формалізації сукупності процесів вогневих контактів військовослужбовців варти, що можуть розміщуватися по всій протяжності рубежу блокування, припустимо, що в загальній зоні обстрілу противника існує область з γ – кратним перекриттям зон ураження військовослужбовців, що мають номери $i_1 \dots i_\gamma$ (з γ – слойністю). При появі озброєних злочинців (далі цілей) в такій області їх обстріл можливий будь-яким із названих військовослужбовців. Визначимо ймовірність того, що ціль виявиться доступною для обстрілу частині (підгрупі) варти символом $Q_{i_1 \dots i_\gamma}$. В зоні обстрілу противника з γ – слойністю може бути декілька (ξ_γ ділянок). Тоді при рівноймовірному виході озброєних злочинців на рубіж блокування в будь-якій точці зони обстрілу буде справедливим припущення про те, що наступний озброєний злочинець може з однаковою ймовірністю бути доступним для обстрілу будь-якій підгрупі із γ військовослужбовців, тобто:

$$Q_{i_1 \dots i_\gamma} = 1_\gamma. \quad (1)$$

де $Q_{i_1 \dots i_\gamma}$ – ймовірність того, що озброєні злочинці виявляться доступними для обстрілу підгрупи із γ військовослужбовців варті;

I_γ – ймовірність доступності наступних озброєних злочинців для обстрілу будь-якій підгрупі із γ військовослужбовців.

Число таких підгруп ξ_γ у складі варті, до якої входить n військовослужбовців, не перевищує число сполучень C_n^γ , адже одні і ті ж самі військовослужбовці можуть приймати участь в формуванні різних ділянок, тобто входити у різні підгрупи військовослужбовців, і не може бути меншим одиниці, оскільки по умовам ділянка з γ -ю слойністю існує, тобто $1 \leq \xi_\gamma \leq C_n^\gamma$.

Чисельність підгруп із n військовослужбовців у складі варті на всій протяжності рубежу блокування буде дорівнювати [2]:

$$\xi_\gamma = f(C_3) \cdot C_n^\gamma, \quad (2)$$

де C_3 – середня слойність зони;

$f(C_3)$ – емпірична залежність, що отримується для типових підгруп варті;

C_n^γ – число сполучень військовослужбовців підгруп варті.

У цьому випадку ймовірність того, що наступний озброєний злочинець виявиться доступним для обстрілу рівно γ військовослужбовцям одночасно, знайдемо з урахуванням усіх можливих підгруп військовослужбовців:

$$\Pi_\gamma = \xi_\gamma \cdot I_\gamma, \quad (3)$$

звідки випливає:

$$I_\gamma = \Pi_\gamma / \xi_\gamma, \quad \gamma = \overline{0, n}. \quad (4)$$

де I_γ – ймовірність доступності наступних озброєних злочинців для обстрілу будь-якій підгрупі із γ військовослужбовців;

Π_γ – ймовірність того, що наступний озброєний злочинець виявиться доступним для обстрілу рівно γ військовослужбовцям одночасно;

ξ_γ – чисельність підгруп із n військовослужбовців у складі варту на всій протяжності рубежу блокування.

Ймовірність того, що наступний озброєний злочинець виявиться доступним для обстрілу рівно γ військовослужбовцям для прийнятих припущень приблизно може бути оцінена:

$$\Pi_\gamma = \frac{V_\gamma}{V}, \quad \gamma = \overline{0, n}. \quad (5)$$

де V_γ – просторовий об'єм зони обстрілу з γ кратним перекриттям зон поразки військовослужбовців варту;

V – сумарний об'єм простору місцевості в районі рубежу блокування.

Відмітимо, що:

$$\sum_{\gamma=0}^n \Pi_\gamma = 1, \quad (6)$$

при цьому середня слоїність зони обстрілу, що є узагальненою характеристикою бойового порядку варту, має вид:

$$C_3 = \sum_{\gamma=1}^n \gamma \cdot \Pi_\gamma, \quad (7)$$

де Π_γ – ймовірність того, що наступний озброєний злочинець виявиться доступним для обстрілу рівно γ військовослужбовцям.

Постановка математичної задачі. В неповно доступну систему масового обслуговування $M/M/n$ з втратами і вектором ймовірностей доступності вимог каналам обслуговування $\{\Pi_\gamma\}$ поступає потік вимог з інтенсивністю I . Якщо вимога застає декілька каналів, яким вона доступна, то для обслуговування вибирається будь-який із цих каналів на вдачу. Обслуговування, що розпочалося, реалізується повністю. Вимоги, які застали «свої» канали зайнятими, проходять систему масового обслуговування не обслуженими. Час обслуговування має показниковий розподіл з параметром:

$$\mu = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n \mu_i, \quad (8)$$

де $\mu_i = T_{\text{ц}}^{-1}$ – величина, зворотна середньому часу циклу стрільби i -го військовослужбовця.

Задача полягає у знаходженні аналітичних виразів для фінальних ймовірностей P_k , $k = \overline{1, n}$ таких станів процесу обслуговування, при яких в системі знаходиться рівно n вимог, що відповідає зайнятості рівно k каналів, і у визначенні ймовірностей обслуговування вимог.

Граф моделі матиме стани $S_{i,j}$, із зазначенням індивідуальних номерів зайнятих каналів і кількістю станів 2^n , що робить аналітичний опис фінальних ймовірностей системи важким для реалізації. Однак, застосування методу аналізу груп станів [2] дозволяє отримати диференціальні рівняння групових станів, та врахувати особливості виконання завдань з охорони об'єктів:

$$\left. \begin{aligned} P_0 &= \left[1 + \sum_{k=1}^3 \frac{\rho^k}{k!} \cdot \prod_{i=1}^k \alpha_i (3+1-i) \right]^{-1} ; \\ P_1 &= P_0 \cdot \rho \alpha_1 \cdot 3; \\ P_2 &= P_0 \cdot \frac{\rho^2}{2} \cdot \alpha_1 \cdot \alpha_2 \cdot 3 \cdot 2; \\ P_3 &= P_0 \cdot \frac{\rho^3}{2 \cdot 3} \cdot \alpha_1 \cdot \alpha_2 \cdot \alpha_3 \cdot 3 \cdot 2, \end{aligned} \right\} \quad (9)$$

де $\rho = \frac{\lambda}{\mu}$, та P_k – ймовірність стану, при якому зайняті рівно k

каналів.

Висновки, перспективи. Таким чином, використання апарату аналізу груп станів [2] процесу вогневого бою дозволило отримати опис марковської моделі неповно доступної системи масового обслуговування з вектором $\{\Pi_j\}$ ймовірностей допустимості вимог каналам обслуговування, що відкриває можливість урахування в моделі бою структури бойового порядку варті по всій протяжності рубежу блокування з подальшою побудовою конфліктних моделей бою.

Література

1. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 р. № 876-VII // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 24.
2. Городнов В. П. Моделирование боевых действий частей, соединений и объединений войск ПВО / В. П. Городнов. – Х. : ВИРТА ПВО, 1987. – 380 с.
3. Вентцель Е. С. Исследование операций / Е. С. Вентцель. – М. : Советское радио, 1972. – 552 с.

4. Ткаченко П. М. Математические модели боевых действий / П. М. Ткаченко, Л. Н. Куцев, Г. А. Мещеряков, А. М. Чавкин, А. Д. Чебыкин. – М. : Советское радио, 1969. – 240 с.

5. Чуев В. Ю. Исследование операций в военном деле / В. Ю. Чуев. – М. : Военное издательство Министерства обороны СССР, 1970. – 256 с.

Вячеслав Городнов, Сергей Суконько, Вячеслав Овчаренко.
Применение математического аппарата неполнодоступных систем массового обслуживания для моделирования боевых действий подразделения Национальной гвардии Украины с вооруженными преступниками.

Применение теоремы и метода анализа групп состояний марковских процессов с непрерывным временем и дискретными состояниями позволило получить аналитическое описание финальных вероятностей для неполнодоступной системы массового обслуживания и расширить возможности учета условий выполнения боевых задач подразделениями Национальной гвардии Украины.

Ключевые слова: боевые действия, математический аппарат неполнодоступных систем массового обслуживания.

Viacheslav Gorodnov, Sergey Sukonko, Viacheslav Ovcharenko.
The application of mathematical instrument of mass service partially-accessible systems for modeling of combat actions of the National Guard of Ukraine unit in regard to armed criminals.

The application of the theorem and method of analysis of group conditions of continuous-time Markovian processes with discrete conditions gave an opportunity to get the analytical description of the final probabilities for the mass service partially-accessible system and to enhance the capabilities for accountability of conditions of performance of combat missions by the NGU units.

Key words: combat actions, mathematical instrument of mass service partially-accessible systems.

Стаття надійшла до редакційної колегії 27.10.2017

Інформація про авторів:

Городнов Вячеслав Петрович – доктор військових наук, професор, Національна академія Національної гвардії України.

Суконько Сергій Миколайович – ад'юнкт, Національна академія Національної гвардії України.

Овчаренко В'ячеслав Володимирович – Начальник командно-штабного факультету, Національна академія Національної гвардії України.